

کتاب‌های ممنوع

سرگذشت رمان‌های ممنوع شده به
دلایل سیاسی در امریکا و جهان

نیکولاس جی. کارولایدرز
مترجمان: محسن حنیف و طاهره رضایی

نیکولاس جی کارولایدر

کتاب‌های ممنوع

سرگذشت رمان‌های ممنوع شده به دلایل سیاسی در
امریکا و جهان

مترجمان: محسن حنیف و طاهره رضایی

۱۳۹۶

کتاب‌های ممنوع

سرگذشت رمان‌های ممنوع‌شده به دلایل سیاسی در آمریکا و جهان

نویسنده: نیکولاس جی کارولایدز

مترجمان: محسن حنیف و طاهره رضایی

چاپ نخست: ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

حروفچینی و آماده‌سازی: انتشارات علمی و فرهنگی

لینوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر علمی و فرهنگی کتیبه

حق چاپ محفوظ است.

انتشارات علمی و فرهنگی - تهران، «پست» - مسئول پائین

اداره مرکزی و مرکز پخش

خیابان نلسون ماندلا (افریقا)، چهارراه حقانی (جهان کودک)، کوچه کمان،

پلاک ۲۵؛ کدپستی: ۱۵۱۸۷۳۶۳۱۳؛ صندوق پستی: ۹۶۴۷ - ۱۵۸۷۵

تلفن: ۷۰ - ۸۸۷۷۴۵۶۹؛ فکس: ۸۸۷۷۴۵۷۲

تلفن مرکز پخش: ۲۹ - ۸۸۶۶۵۷۲۸؛ تلفکس: ۴۵ - ۸۸۶۷۷۵۴۴

www.elmifarhang.ir

www.ketabgo.com

info@elmifarhang.ir

info@ketabgo.com

سرشناسه: کارولیدس، نیکلاس، ۱۹۲۸ - م. Karolides, Nicholas J.

عنوان و نام پدیدآور: کتاب‌های ممنوع: سرگذشت رمان‌های ممنوع‌شده به دلایل سیاسی در آمریکا و جهان / نیکولاس جی. کارولایدز؛

مترجمان: محسن حنیف، طاهره رضایی.

مشخصات نشر: تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری: سیزده، ۲۵۹ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۳۶-۳۸۹-۱

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: Literature Suppressed on Political Grounds

عنوان دیگر: سرگذشت رمان‌های ممنوع‌شده به دلایل سیاسی در آمریکا و جهان.

موضوع: سانسور - ایالات متحده - تاریخ - قرن ۲۰م. - History -- United States -- 20th Century -- Censorship

موضوع: سانسور - ایالات متحده - تاریخ - قرن ۲۱م. - History -- United States -- 21st Century -- Censorship

موضوع: سانسور - تاریخ - History -- Censorship

موضوع: کتاب‌های ممنوع - ایالات متحده - کتابشناسی - Bibliography -- United States -- Prohibited books

موضوع: کتاب‌های ممنوع - کتابشناسی - Bibliography -- Prohibited Books

موضوع: ارتباط در سیاست - ایالات متحده - تاریخ - قرن ۲۰م. - History -- United States -- 20th Century -- Communication in Politics

موضوع: ارتباط در سیاست - ایالات متحده - تاریخ - قرن ۲۱م. - History -- United States -- 21st Century -- Communication in Politics

موضوع: ارتباط در سیاست - Communication in Politics

شناخته افزوده: رضایی، طاهره، ۱۳۶۳ - مترجم

شناخته افزوده: حنیف، محسن، ۱۳۶۴ - مترجم

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۲۲۹/۹۷۸ Z۶۵۸

رده‌بندی دیویی: ۳۶۳/۳۱

شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۶۸۱۷۲

فهرست

مقدمه مترجمان	هفت
دییاجه	نه
مقدمه	۱
آقای رئیس جمهور / میگل آنجل آستوریاس	۷
امریکایی زشت / ویلیام جی. لیدر؛ یوجین بوردیک	۱۷
آنچه با خود حمل می کردند / تیم اوبرایان	۲۷
اسم من آشر لو است / خایم پوتوک	۳۳
انتظار / ها جین	۴۱
اندرسون ویل / مک کینلی کانتور	۴۹
ایستگاه اتوبوس / گائو ژنگجیان	۵۹
این زمین بشر / فرزند همه ملل / پرامودیا آنانتا تور	۶۵
باد سهمگین / پاپ سبز / میگل آنجل آستوریاس	۷۹
بخش سلطان / الکساندر سولژنیتسین	۸۹
برادرم سام، مرده / جیمز لینکلن کالیر؛ کریستفر کالیر	۱۰۱
بینوایان / ویکتور هوگو	۱۰۷
بهشت کوران / دوآنگ تو هواآنگ	۱۱۷
پرچم شکننده / جین لنگتون	۱۲۷
پسر خندان / اولیور لا فارژ	۱۳۵

۱۴۳	 پسر سیاه/ ریچارد رایت
۱۶۱	 تام پین/ هاوارد فاست
۱۷۱	 جانی تفنگش را برداشت/ دالتون ترومبو
۱۷۹	 جبهه‌های آتش/ جیمز وب
۱۸۷	 جنگل/ آپتون سینکلر
۱۹۹	 جولی (دختر) گرگ‌ها/ ژان کرگهد جورج
۲۰۷	 چرا در ویتنام هستیم؟/ نورمن میلر
۲۱۵	 خوشه‌های خشم/ جان استاین‌بک
۲۴۳	 دختر برگر/ ندین گوردیمر
۲۵۱	 دختر زمین/ آگنس اسمدلی
۲۶۱	 در جبهه غرب خبری نیست/ اریش ماریا رمارک
۲۷۳	 دکتر ژیاوگو/ بوریس پاسترناک
۲۸۳	 رمانی بدون اسم/ دوآنگ تو هوآنگ
۲۹۵	 سفرهای گالیور/ جانائاتان سوئیفت
۳۰۷	 روزی که برای توقیف کتاب آمدند/ نت هنتوف
۳۱۳	 سلاخ‌خانه شماره پنج یا جنگ صلیبی کودکان/ کورت ونه‌گات
۳۳۱	 سیلویستر و سنگ جادو/ ویلیام استگ
۳۳۹	 طعمه (من پنیر هستم)/ رابرت کورمیر
۳۵۵	 فراری/ پرامودیا آنانتا تور
۳۶۳	 فراری‌ها/ گائو ژنگجیان
۳۶۹	 فرمان آتش/ یوجین بوردیک؛ هاروی ویلر
۳۷۵	 فصل خشک و سفید/ آندره برینک
۳۸۳	 قلعه حیوانات/ جورج اورول
۳۸۹	 کلبه عمو تام/ هریت بیچر استو
۴۰۱	 گهواره گربه/ کورت ونه‌گات
۴۱۳	 ممکن نیست اینجا اتفاق بیفته/ سینکلر لوئیس
۴۲۳	 متولد چهارم ژوئیه/ ران کوویک
۴۲۹	 نفت! / آپتون سینکلر
۴۴۱	 ۱۹۸۴/ جورج اورول
۴۵۱	 یک روز از زندگی ایوان دنیسویچ/ الکساندر سولژنیستین

مقدمه مترجمان

پیشینه ممیزی در جهان عمری هم‌سنگ تاریخ مکتوب بشر دارد؛ با این حال، به نظر می‌رسد قدیم‌ترین سند بازمانده در این مورد، رسالهٔ جمهوری افلاطون باشد. افلاطون در این رساله، ممیزی را یکی از اصول گریزناپذیر آرمان‌شهرش معرفی کرد. از دیدگاه این فیلسوف یونانی، تعیین معیارهای نویسندگی، یکی از مقوله‌های مهم در تعامل ادبیات با سیاست و اخلاق بود. پس از افلاطون، ارسطو فواید ادبیات و به‌ویژه نمایش تراژیک را با نگرشی روان‌کاوانه بررسی کرد. او برخلاف افلاطون — که قدیم‌ترین نمایندهٔ دیدگاه عمل‌گرا به ادبیات و تفوق محتوا بر شکل اثر بود — در مقام دفاع از ادبیات برآمد. مجادله دربارهٔ فواید و مضرات ادبیات و نقش آن در تحقق یافتن آرمان‌شهر تا امروز ادامه داشته است؛ اما این مجادلات نه‌فقط بشر را به آرمان‌شهر رهنمون نکرده، بلکه گاه طعم حیات اندوهگین در کابوس آباد را نیز به او چشانده است. ممیزی و جدل بر سر آن، آن‌قدر اهمیت دارد که خود، انگیزهٔ تألیف کتاب‌های متعدد شده است.

مجموعهٔ چهارجلدی کتاب‌های ممنوعه از آثاری است که بخش مهمی از تاریخچهٔ ممیزی کشورهای مختلف را در خود جای داده است. هریک از این چهار جلد به یک موضوع اختصاص یافته است

که عبارت‌اند از: کتاب‌های ممنوعهٔ سیاسی نوشتهٔ نیکولاس جی. کارولایدرز، کتاب‌های ممنوعهٔ اجتماعی نوشتهٔ دان بی. سوا، کتاب‌های ممنوعهٔ اخلاقی نوشتهٔ دان بی. سوا و کتاب‌های ممنوعهٔ دینی نوشتهٔ مارگارت بالد. این مجموعه که انتشارات فکتس آن فایل^۱ آن را در سال ۲۰۰۶م منتشر کرد، نسخهٔ جدید و به‌روزشده‌ای است که بخشی از آن دست‌مایهٔ ترجمهٔ کتاب حاضر را تشکیل می‌دهد.

این ترجمه دربرگیرندهٔ بیش از چهل رمان و سه نمایشنامهٔ جهانی است که در کشورهای مختلف، عمدتاً به‌دلیل سیاسی ممیزی شده‌اند. در این اثر، مترجمان کوشیده‌اند به محتوای متن اصلی وفادار بمانند؛ با این حال، در مواردی اندک برخی جملات به‌دلیل مغایرت با هنجارهای جامعهٔ تعدیل شده‌اند.

در پایان، بر خود لازم می‌دانیم از مدیر محترم بنیاد ادبیات داستانی ایرانیان و همکاران محترم ایشان و همچنین مدیریت و کارکنان انتشارات علمی و فرهنگی به‌سبب فراهم کردن شرایط ترجمهٔ این اثر و چاپ آن تشکر کنیم. همچنین، از استاد محسن سلیمانی سپاس‌گزاریم؛ زیرا این ترجمه جز با راهنمایی‌های ایشان (در مقام ناظر طرح) به‌انجام نمی‌رسید. خدایشان یار و زندگی‌شان قرین موفقیت باد.

محسن حنیف

عضو هیئت علمی دانشگاه خوارزمی

طاهره رضایی

عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

۱۳۹۱/۱/۱۵

دیباجه

امریکایی‌ها به قانون اساسی کشورشان به‌خصوص لایحه حقوق مدنی آن افتخار می‌کنند. این لایحه به‌صورت ده ماده قانون الحاقی به قانون اساسی این کشور افزوده شده است و برخی از حقوق اساسی شهروندان مانند آزادی بیان، آزادی مذهب و آزادی تجمعات را تضمین می‌کند. ماده قانون الحاقی اول درمورد آزادی بیان و مذهب — که به آن اشاره شد — در همه‌جا الهام‌بخش دگراندیشان و اصلاح‌طلبان بوده است. نویسندگانی مثل پرامودیا آنانتا تور و الکساندر سولزنیستین که آثارشان در زادگاهشان ممنوع شده است، همواره به ایالات متحد آمریکا به‌عنوان منبع الهام خود نگاه کرده‌اند. آن‌ها برای به‌دست آوردن حق آزادی بیان و احیای حق دیگران برای مطالعه آثارشان از جان خود نیز مایه گذاشته‌اند. با این حال، از زمان راجر ویلیامز و دیگر آزاداندیشان دوران مهاجرت نخستین به قاره آمریکا، میزی بخشی مهم از تاریخ آمریکا بوده است. بسیاری از آثار ارزشمند ادبی همچون ماجراهای هاکلبری فین^۱، به رنگ ارغوان^۲، خوشه‌های خشم^۳، جنگل^۴، کلبه

1. *The Adventures of Huckleberry Finn*

2. *The Color Purple*

3. *The Grapes of Wrath*

4. *The Jungle*

عمو تام^۱ و مدار رأس‌السرطان^۲ گه‌گاه دستخوش ممیزی شده‌اند. حتی امروزه نیز هیئت‌های آموزشی مدارس، حکومت‌های محلی و سازمان‌های مذهبی سعی می‌کنند حق انتخاب در خواندن مطالب را از جامعه سلب کنند. رشد فناوری اهدافی جدید همانند موسیقی، فیلم، تلویزیون و اینترنت را برای هیئت‌های ممیزی مهیا کرده است. اصحاب ممیزی در امریکا از ترفندهایی برای محدود کردن آزادی بیان، آزادی خواندن، آزادی دیدن و آزادی گوش دادن استفاده می‌کنند. ایشان به‌بهانه حفاظت از فرزندان ملت و مراقبت از مردم در برابر بدعت‌ها و افکار مخرب، جامعه را به‌سمت عقب‌افتادگی فرهنگی سوق می‌دهند.

نیکلاس کارولایدز در ویرایش دوم کتاب گذری بر رمان‌های ممنوعه (سیاسی)، نمونه‌هایی از ممیزی در دیگر کشورها را نیز به مجموعه سودمند تاریخچه ممیزی جهان افزوده است. این کشورها عبارت‌اند از:

- چین (فراری‌ها^۳ و ایستگاه اتوبوس^۴ آثار گائو ژنگجیان^۵)؛
- ترکیه (پس از دانستن این موضوع، دیگر چه بخششی؟^۶ و مواجهه من با کردستان^۷ نوشته جاناثان سی. رندیل^۸)؛
- کانادا (آیا واقعاً شش میلیون نفر مردند؟ بالأخره حقیقت^۹ نوشته ریچارد هاروود^{۱۰})؛
- نیجریه (زخم باز یک قاره: روایتی شخصی از بحران نیجریه^{۱۱}

1. *Uncle Tom's Cabin*

2. *Tropic of Cancer*

3. *Fugitives*

4. *Bus Stop*

5. Gao Xingjian

6. *After Such Knowledge, What Forgiveness?*

7. *My Encounter with Kurdistan*

8. Jonathan C. Randal

9. *Did Six Million Really Die? The Truth at Last*

10. Richard Harwood

11. *Open Sore of a Continent: A Personal Narrative of the Nigerian Crisis*

و آن مرد مُرد: یادداشت‌های زندان وله شوئینکا^۱ آثار وله شوئینکا^۲؛

- فلسطین (سیاست سلب مالکیت: پیکار برای خودمختاری فلسطینی‌ها، ۱۹۶۹-۱۹۹۴^۳ نوشته ادوارد سعید^۴؛

- اسرائیل (وطن پرست^۵ و ملکه وان حمام^۶ آثار هانوخ لوین^۷؛

- شیلی (کتاب سیاه عدالت شیلیایی^۸ نوشته آلساندرو ماتوس^۹).

ممنوعیت نشر کتاب به دلایل سیاسی در امریکا، مانند دیگر کشورها، پرسروصدا و جنجالی نیست؛ اما امریکایی‌ها نیز از روش‌های دیگری برای ممیزی سیاسی استفاده می‌کنند که به همان اندازه آزاردهنده است و بر میزان انتشار کتاب‌ها و سطح مطالعه آن‌ها اثر می‌گذارد. نمونه‌هایی از چنین اقداماتی در هزاره جدید شامل این موارد است: گشودن درهای کتابخانه‌ها به روی حکومت بعد از تصویب مصوبه‌ای موسوم به «میهن پرست امریکا» به نام مبارزه با تروریسم؛ اتهام خیانت به نظام و وطن‌فروشی به مخالفان سیاست‌های حکومت بدون توجه به این موضوع که این سیاست‌ها اصلاً چقدر درست یا نادرست هستند؛ تهدید سازمان‌های مذهبی به لغو کمک‌های دولتی، در صورتی که رهبران آن‌ها حرف‌های ضدجنگ بزنند.

خوشبختانه، ایالات متحد امریکا پیشینه مستحکمی در مبارزه با ممیزی دارد. گروه‌هایی همچون «ائتلاف ملی علیه ممیزی»، «اداره انجمن کتابخانه‌های امریکا برای آزادی اندیشه»، «جمعیت

1. *The Man Died: Prison Notes of Wole Soyinka*

2. Wole Soyinka

3. *The Politics of Dispossession: The Struggle for Palestinian Self-Determination, 1969-1994*

4. Edward Said

5. *The Patriot*

6. *The Queen of the Bathtub*

7. Hanoach Levin

8. *The black book of Chilean justice*

9. Alejandra Matus

مدافعین سنت‌های امریکایی»، «اتحادیه آزادی‌های مدنی امریکا»، «مرکز ادیبان و ناشران امریکا (PEN)» و «اتحادیه نویسندگان ملی» وجود دارند که از ماده قانون الحاقی اول قانون اساسی حمایت کرده، با به‌راه انداختن دعوای حقوقی و همچنین ارتقای سطح آگاهی عموم مردم، از نویسندگان مستقل دفاع می‌کنند. این گروه‌ها لیاقت حمایت‌های معنوی، سیاسی و مالی جامعه را دارند.

اولین مجموعه از کتاب‌های «فکتس آن فیل» در سال ۱۹۹۸ در چهار جلد منتشر شد. این مجموعه چهارجلدی با تشریح تاریخ ممیزی تقریباً ۴۵۰ کتاب به دلایل سیاسی، اجتماعی، مذهبی و اخلاقی در ایالات متحده و سرتاسر جهان، از زمان کتابت انجیل تا به امروز، به غنای ماده قانون الحاقی اول قانون اساسی امریکا می‌افزاید. ممیزی در امریکا نه فقط شامل محدودیت‌هایی است که ضوابط قانونی بر کتاب‌ها تحمیل می‌کند؛ بلکه بسیاری از آثار در جامعه تحت تأثیر گروه‌های مختلف نیز ممنوع می‌شوند. گاه این کتاب‌ها را حتی پس از اِعمال ممیزی و فراتر از محدودیت‌های قانونی از برنامه درسی مدارس حذف کرده‌اند، از قفسه‌های کتابخانه‌ها برداشته‌اند و در کلیساها به شدت مورد نکوهش قرار داده و مؤمنان را از خواندن آن‌ها نهی کرده‌اند. ناشران نیز این دسته از کتاب‌ها را رد یا تنقیح کرده و گروه‌های مختلف، نویسندگان این دسته آثار را به دادگاه کشانده‌اند؛ حتی گاه نیز خود نویسندگان داوطلبانه متن‌هایشان را تغییر داده‌اند. نویسندگانی که آثارشان ممیزی شده است، مورد توهین و ضرب و شتم قرار گرفته‌اند، خانواده و اطرافیانشان از آن‌ها روی گردان شده، مجامع مذهبی آن‌ها را تکفیر کرده، و دشمنانشان به ترور و اعدام آن‌ها اقدام کرده یا زنده‌زنده در آتش سوزانده‌اند. در میان این آثار، رمان، کتاب تاریخ، زندگی‌نامه، کتاب کودکان، رساله‌های مذهبی و فلسفی، لغت‌نامه، اشعار، مباحثات و انواع کتاب‌ها وجود دارد.

مروری بر تاریخچه ممیزی نشان می‌دهد گنجینه‌های فرهنگی همچون انجیل، قرآن، تلمود و آثار کلاسیک ادبیات جهان نیز با همان

انگیزه‌ها و از سوی صاحبان همان اندیشه‌هایی ممیزی شده‌اند که امروزه کتاب‌هایی مثل برادرم سام مرده^۱، هم‌اتاقی بابا^۲ و هیتر دوتا مامان داره^۳ را ممیزی می‌کنند. این موضوع خیلی از مسائل را روشن می‌کند. هر امریکایی که به مجموعه حاضر نگاهی بیندازد، بی‌شک کتاب‌های مورد علاقه‌اش را در میان آثار ممنوعه خواهد یافت و مسلماً خوشحال خواهد شد که قانون اساسی کشورش از آزادی بیان نویسندگان این کتاب‌ها و آزادی آن‌ها برای خواندن دفاع می‌کند؛ اما عده‌ای از همین خوانندگان از سرنوشت دردآور آثار ممیزی‌شده دیگری احساس رضایت می‌کنند. خوانندگانی که می‌توانند وجود چنین تناقضاتی را در مورد خود درک کنند، قدر ماده قانون الحاقی اول قانون اساسی را می‌دانند و از حامیان آن، از جمله نویسندگان این مجموعه چهارجلدی، برای حراست از خوانندگان در برابر وسوسه‌های پلید خویش سپاس‌گزارند.

نسخه جدید مجموعه اول کتب ممنوعه به‌همت انتشارات فکتس آن فایل چاپ شده است. به امید روزی که نیازی به فهرست بلندبالا تری نباشد...

برای جلوگیری از تکرار مطالب، کتاب‌هایی که به دلایل متعدد ممنوع شده‌اند، طبق نظر ویراستار و نویسندگان کتاب‌ها، فقط یک بار و در یک جلد مطرح می‌شوند. همچنین برای دسترسی آسان به مدخل‌ها، عناوین کتاب‌ها به ترتیب حروف الفبا مرتب شده‌اند.

کِن واشزبرگر ناشر، انتشارات آرنفونی

مقدمه

عبارت «ممنوعیت به دلایل سیاسی» حاکی از حضور سنگین سایه دولتی است که شهروندانش را از دریافت اطلاعات، افکار و عقایدی که از نظر او انتقادی، شرم‌آور یا تهدیدآمیز است، منع می‌کند. چنین تصویری متأسفانه، اغلب عین واقعیت است؛ البته، این موضوع فقط به حکومت‌های دیکتاتوری مثل آلمان نازی زیر سلطهٔ آدولف هیتلر، اتحاد جماهیر شوروی کمونیستی در دوران ژوزف استالین، اندونزی در دوران حکومت سوهارتو، شیلی در زمان آگوستو پینوشه و نیجریه در زمان سانی آباشا محدود نیست. عصیان سیاسی در دههٔ نود میلادی برخی از این حکومت‌ها را منحل کرد و دولت‌هایی را با سعهٔ صدر بیشتر در اندونزی، شیلی، نیجریه و روسیه بر سر کار آورد. دولت‌های دموکرات نیز به ممیزی مطالب انتقادی دست می‌زنند تا به‌زعم خود، امنیت کشورشان را تضمین کنند. قطعاً سرکوبی آزادی بیان در افریقای جنوبی در دورهٔ آپارتاید، کره جنوبی پیش از ۱۹۹۰، ترکیه، اوکراین پس از دوران کمونیسم و اخیراً در روسیه، عاملی اثرگذار و مهم بوده و امروزه در بریتانیا و ایالات متحد آمریکا نیز امری تعیین‌کننده است.

اینکه ممیزی سیاسی را صرفاً دولت‌ها اعمال می‌کنند، تصویری اشتباه است؛ مثلاً در ایالات متحد آمریکا، سازمان‌های خرد و کلان

جامعه، همچون هیئت‌های آموزشی مدارس یا شهروندان، چه به‌صورت فردی چه گروهی در زمینه ممنوع کردن کتاب‌هایی که نمی‌پسندند فعالیت می‌کنند و به کتاب‌های درسی و رمان‌های مورد استفاده در کلاس‌ها یا کتابخانه‌های مدارس اعتراض می‌کنند. برخلاف ممیزی ملی، محدودیت‌های محلی بیشتر در مورد تصاویر و ارزش‌های سیاسی‌ای اعمال می‌شود که به دانش‌آموزان تعلیم می‌دهند. در دهه‌های گذشته، از جمله علل انتقادات به برخی کتاب‌ها، نگرانی از سوسیالیسم، کمونیسم، و تبلیغ اتحاد جماهیر شوروی بود و نگرانی دیگر، تصویری بود که از ایالات متحد آمریکا ارائه می‌شد. در این میان، مسئله اصلی این بود که مبادا آثار مذکور شوروی را خیلی مثبت و آمریکا را خیلی منفی نشان دهند. حتی امروزه از نظر منتقدان، بررسی نواقص و عیوب جامعه آمریکایی برخلاف اصول میهن‌پرستی است. این منتقدان به نقد سیاست‌های گذشته و حال دولت‌هایشان در کتاب‌های درسی و کتابخانه‌ها خرده می‌گیرند؛ همچنین، معتقدند بحث در مورد ضعف‌های شخصیتی در رفتار شهروندان تحت حاکمیت این دولت برای دانش‌آموزان مناسب نیست. علاوه بر این، کتاب‌هایی که به موشکافی شرایط جنگ نیز می‌پردازند، اغلب ممیزی می‌شوند. عناوینی که در این مجموعه مطرح شده‌اند، از نظر موضوع و شکل اثر متنوع‌اند. بعضی از متون تاریخ ممیزی گسترده‌ای دارند و آثار دیگر به‌نظر کمتر ممنوع شده‌اند. رمان خوشه‌های خشم^۱ فقط چند ماه پس از انتشار در سال ۱۹۳۹ ممنوع و به آتش کشیده شد؛ حتی تا شصت سال بعد نیز، به این اثر مدام اعتراض می‌شد و وجود آن در مراکز آموزشی و کتابخانه‌ها ممنوع اعلام شد. ممیزی آثار سولژنیتسین^۲ در دولت جماهیر شوروی انگشت‌نمای عالم است. چهار رمان‌نویس دیگر نیز در این مجموعه حضور دارند که دولت کشور‌هایشان تمام آثارشان را ممنوع کردند؛ از جمله میگل آنجل

آستوریاس^۱ از گواتمالا، گائو ژنگجیان^۲ از جمهوری خلق چین، دوانگ تو هوانگ^۳ از ویتنام و پرامودیا آنانتا تور^۴ از اندونزی که همگی برندهٔ جایزهٔ نوبل هستند. در قرن نوزدهم، رمان ضدبرده‌داری هریت بیچر استو^۵ به‌اسم کلبهٔ عمو تام^۶ به‌شدت در جنوب آمریکا ممنوع شد. رمان برادرم سام^۷ مرده اثر جیمز لینکولن کالیر^۸ و کریستوفر کالیر^۹ نیز که در سال ۱۹۷۴ منتشر شد، چنین سرنوشتی یافت. این رمان ضدجنگ که تصویری غیررمانتیک از انقلاب آمریکا ارائه می‌دهد، با اعتراض‌های زیادی مواجه شد. مخالفان برای بعضی از آثار در دادگاه‌ها پرونده‌های قطوری تشکیل دادند: وقفهٔ نجیبانه^{۱۰} اثر فرانک اسنپ^{۱۱}، طعمه^{۱۲} اثر رابرت کورمیر^{۱۳}، سلاخ‌خانهٔ شمارهٔ پنج^{۱۴} و گهوارهٔ گربه^{۱۵} اثر کورت ونه‌گات^{۱۶}، جاسوس گیر^{۱۷} اثر پیتیر رایت^{۱۸} و روابط ایالات متحد آمریکا و ویتنام از سال ۱۹۴۵ تا ۱۹۶۷ (اسناد پنتاگون)^{۱۹} که وزارت دفاع آمریکا منتشر کرد، در میان این کتاب‌ها دیده می‌شوند.

البته، همهٔ اعتراض‌ها رسمی و قانونی نیست و عموم از آن‌ها آگاه نمی‌شوند؛ بعضی از اعتراض‌ها را فقط روزنامه‌های محلی گزارش می‌کنند. از سوی دیگر، خودسانسوری معلم‌ان و متصدیان کتابخانه نیز رایج است. به‌یاد می‌آورم که متصدی کتابخانه‌ای

1. Miguel Angel Asturias

2. Gao Xingjian

3. Duong Thu Huong

4. Pramoedya Ananta Toer

5. Harriet Beecher Stowe

6. *Uncle Tom's Cabin*7. *My Brother Sam Is Dead*

8. James Lincoln Collier

9. Christopher Collier

10. *Decent Interval*

11. Frank Snapp

12. *I Am the Cheese*

13. Robert Cormier

14. *Slaughterhouse-Five*15. *Cat's Cradle*

16. Kurt Vonnegut

17. *Spycatcher*

18. Peter Wright

19. *United States-Vietnam Relations, 1945-1967 (The "Pentagon Papers")*

می‌گفت کتاب‌هایی را که در کتابخانه‌های دیگر ممیزی شده‌اند، سفارش نمی‌دهد و به این ترتیب، کسی تا به حال بر کتاب‌های کتابخانه‌اش محدودیتی اعمال نکرده است؛ درضمن، همهٔ حمله‌ها و اعتراض‌ها نیز صریح و بی‌پرده نیست. اغلب، اعتراض به زبان زشت اثر آسان‌تر است تا اعتراض به دیدگاه و مضمون سیاسی آن. لی بوریس که در مورد ممیزی کتابخانه‌های مدرسه‌ها و کتاب‌های مورد استفاده در کلاس‌های درس، در پنج مرکز دولتی و ملی بررسی‌هایی انجام داده است، از این نقاب باعنوان «برنامهٔ مخفی» ممیزی یاد می‌کند.

شاید شرح این حمله‌ها و ممیزی‌ها در سطوح محلی پراکنده و زودگذر بنماید و به‌نظر برسد اعتراض‌های ملی و بین‌المللی نیز به گذشته تعلق دارند و در مورد آثاری ویژه صادق‌اند؛ اما این هزاران رشتهٔ کوتاه فکری به هم می‌پیوندند و جریان سهمگین و خیانت‌باری را پدید می‌آورند. امواج زیرین این جریان می‌تواند ذهن را در پیچ‌وخم علف‌های هرز نادانی و بی‌خردی گرفتار کند. برخی حق‌کندوکاو اصولی و جزرومد اندیشه را هم در سطح فردی و هم اجتماعی انکار می‌کنند؛ اما برخورداری از این حقوق، شرط اساسی دموکراسی است.

یادداشتی بر نسخهٔ بازبینی شده

این نسخهٔ بازبینی‌شده به دو صورت به‌روز شده است:

۱. ده مدخل جدید به آن افزوده شده که در مورد ممیزی کتاب‌ها در نقاط دیگر دنیاست و دیدگاه‌های بین‌المللی را در این زمینه آشکار می‌کند. یکی از این آثار باعنوان آیا واقعاً شش میلیون نفر مردند؟^۱ در غرب اروپا اتفاق می‌افتد. سایر آثار نیز به نقاط مختلف دنیا تعلق دارند: شیلی (کتاب سیاه عدالت شیلیایی)^۲؛ چین (ایستگاه

1. *Did Six Million Really Die?*

2. *El libro negro de la justicia Chilena*

توبوس^۱، فراری‌ها^۲، و انتظار^۳؛ نیگریه (آن مرد، مرد^۴ و زخم باز یک قاره^۵)؛ کردستان (پس از دانستن این موضوع، دیگر چه بخششی^۶)؛ فلسطین (سیاست سلب مالکیت^۷)؛ اسرائیل (میهن پرست^۸ و ملکه وان حمام^۹). از میان نویسندگان این آثار دو تن، یعنی ووله شوئینکا^{۱۰} و گائو ژنگجیان^{۱۱}، برندهٔ جایزهٔ نوبل ادبیات هستند که در مجموع، تعداد نویسندگان پراوازه در این نسخه را به هفت نفر می‌رسانند.

۲. تاریخ ممیزی کتاب‌ها از آغاز انتشار کتاب و تحقیقاتی که در این زمینه انجام شده است، مرور می‌شود. اطلاعات به‌روز و تغییرات در این نسخه طبقه‌بندی شده است. این تغییرات درمورد برخی آثار خیلی گسترده است؛ مثلاً در این رمان‌ها: در جبههٔ غرب خبری نیست^{۱۲} (اطلاعات افزوده‌شده به این مدخل شامل حوادث ممیزی دربارهٔ نسخهٔ سینمایی این اثر نیز هست)؛ جنگل^{۱۳} (با پیدا شدن نسخهٔ دست‌نویس این اثر، اطلاعات جدیدی درمورد این رمان به‌دست آمد)؛ شرح حال آدولف هیتلر باعنوان نبرد من^{۱۴} (دولت‌های مختلف این کتاب را از زمان انتشارش تا به امروز، ممیزی کرده‌اند). همچنین، مخالفت‌های اخیر مدرسه‌ها با برخی از آثار به مدخل رمان‌هایی مثل خوشه‌های خشم^{۱۵} و پسر سیاه^{۱۶} اضافه شده و خلاصه چند داستان نیز روشن‌تر شده است.

نیکلاس جی. کارولایدز

دانشگاه ویسکانسین - ریور فالز

-
1. <i>Bus Stop</i>	2. <i>Fugitives</i>
3. <i>Waiting</i>	4. <i>The Man Died</i>
5. <i>The Open Sore of a Continent</i>	6. <i>After Such Knowledge, What Forgiveness?</i>
7. <i>The Politics of Dispossession</i>	8. <i>The Patriot</i>
9. <i>The Queen of the Bathtub</i>	10. <i>Wole Soyinka</i>
11. <i>Gao Xingjian</i>	12. <i>All Quiet on the Western Front</i>
13. <i>The Jungle</i>	14. <i>Mein Kampf</i>
15. <i>The Grapes of Wrath</i>	16. <i>Black Boy</i>

آقای رئیس جمهور^۱

نویسنده: میگل آنجل آستوریاس^۲
تاریخ‌ها و محل‌های چاپ اول: ۱۹۴۶، مکزیک؛ ۱۹۶۳، ایالات متحد امریکا
ناشران: کوستا - آمیک^۳؛ موری پرینتینگ کامپانی^۴
نوع ادبی: رمان

خلاصه داستان

حوادث رمان آقای رئیس جمهور بلافاصله پس از «قتل» سرهنگ خوزه پارالز سورینته^۵، افسر مورد علاقه رئیس جمهور یک کشور بی‌نام، (که به نظر می‌رسد کشور گواتمالاست) شتاب می‌گیرد؛ ولی دسیسه‌های پشت حوادث نشان می‌دهند که آقای رئیس جمهور و رژیم او عوامل اصلی تشدید رعب و وحشت، و خشونت هستند که از مرگ سرهنگ نشئت می‌گیرد.

در این داستان، قربانی‌های دیگری نیز وجود دارند؛ یک «قاتل» و یک «گدای احمق» به اسم زینی^۶ که با شنیدن کلمه «مادر» دچار

1. *El Senor Presidente (The President)*

2. Miguel Angel Asturias

3. Costa-Amic

4. Murray Printing Company

5. José Parrales Soriente

6. Zany

شوک روانی می‌شود. قبلاً عده‌ای با فریاد زدن این کلمه، زینی را هو کرده‌اند. وقتی پارالز سورینته آرام‌آرام به او که در خواب است، نزدیک می‌شود و این کلمه را در گوشش فریاد می‌زند، زینی وحشت‌زده می‌شود و واکنشی وحشیانه از خود نشان می‌دهد. به‌دستور دادستان ارشد دادگاه نظامی، شاهد‌ها را که بقیه گداها هستند، دستگیر می‌کنند، به زندان می‌اندازند، مورد بازجویی قرار می‌دهند و به‌دستور رئیس کل دادرسی ارتش شکنجه می‌کنند؛ تا اینکه بالاخره شاهد‌ها داستان زینی گناهکار را تغییر می‌دهند و دو مرد به‌نام‌های ژنرال اوسبئو کانالز^۱ و آبل کاروایال^۲ را — که یک وکیل است و دادستان دادگاه نظامی است^۳ — آن‌ها را یادشان داده — لو می‌دهند. به این ترتیب، کانالز و کاروایال، با اینکه بی‌گناه هستند، مثل خیلی‌های دیگر قربانی سیاست می‌شوند.

آقای رئیس‌جمهور که انسانی خودخواه، شکاک و انتقام‌جوست، به مشاور خصوصی مورد علاقه‌اش، میگل آنجل فیس، (یا همان دون میگل کارا دو آنجل^۳) دستور می‌دهد به کانالز درمورد دستگیری قریب‌الوقوعش به‌طور محرمانه هشدار دهد تا او «بلافاصله فرار کند»؛ زیرا «برای حکومت خوب نیست که او را به زندان ببندازند». آنجل فیس با کمک لوشیو واسکز، یکی از اعضای پلیس مخفی که میگل به‌طور اتفاقی او را در یک میکده ملاقات کرده، با صحنه‌سازی برای ربودن کامیلا کانالز، دختر ژنرال، ترتیب فرار آن‌ها را می‌دهد. آنجل فیس درحالی که که یک دسته مرد نخراشیده او را همراهی می‌کنند، موفق می‌شود کامیلا را بدزدد. آن‌ها برای انحراف اذهان دست به غارت خانه می‌زنند و پلیس هم در این غارتگری به آن‌ها ملحق می‌شود. ژنرال کانالز موفق می‌شود فرار کند. تلاش نافرجام برای کشتن او حین فرار باعث خشم دادستان دادگاه نظامی می‌شود. دستگیری‌ها

1. General Eusebio Canales

2. Abel Carvajal

3. Don Miguel Cara de Angel

آغاز می‌شود. اولین نفری که بازداشت می‌شود، فدینا روداس^۱ است. فدینا روداس پس از شنیدن این نقشه از همسرش که او نیز از واسکز^۲ شنیده بود، از روی سادگی به کامیلا^۳ هشدار می‌دهد. فدینا را در سلولی قبرمانند زندانی و بازجویی می‌کنند. او قصه‌اش را می‌گوید؛ ولی دادستان دادگاه نظامی دوست ندارد حرف‌های فدینا را باور کند. با او بدرفتاری می‌کنند و کتکش می‌زنند؛ حتی کسانی که فدینا را دستگیر کرده‌اند، نوزادش را که از گرسنگی گریه می‌کند، به اتاق کناری می‌آورند تا فدینا را مجبور کنند محل ژنرال را لو دهد. از آنجایی که او چیزی از ماجرا نمی‌داند، نوزاد را رها می‌کند تا درحالی که مادر صدایش را می‌شنود، بمیرد. فدینا پس از مرگ نوزادش دیوانه می‌شود. سپس دادستان دادگاه نظامی فدینا را درمقابل ۱۰ هزار پزو به زنی که رئیس فاحشه‌خانه است، می‌فروشد تا او را برای تن‌فروشی به بردگی بکشد.

دادستان دادگاه نظامی کمک می‌کند تا کاروایال و واسکز دستگیر شوند. کاروایال که یکه خورده است (و بی‌گناه)، به اقدام علیه حکومت، آشوب و خیانت متهم می‌شود. پس از اینکه چندین روز را درون سیاه‌چال می‌گذرانند، او را برای محاکمه به دادگاه نظامی می‌آورند. درواقع، هیچ دادگاهی در کار نیست و فقط تشریفات است. دادگاه که اعضایش همگی مست هستند، کاروایال را به مرگ محکوم می‌کند. برای زندانیان سیاسی هیچ ملایمتی در کار نیست.

در مراحل بعد او را به سیاه‌چالی انداختند که کمتر از سه متر طول داشت و عرض آن نصف این مقدار بود. دوازده زندانی محکوم به مرگ در این سیاه‌چال مثل ساردین کنار هم بی‌حرکت ایستاده بودند چون جای کافی برای ایستادن نبود، و همان‌جا روده خود را خالی می‌کردند و روی مدفوع خودشان پا می‌گذاشتند. کاروایال نفر